

PRVI ČIN

SCENA PRVA — OKOVANI TANTAL

Prvi razgovor sa Tantalom. Čovek izgubljen u paklu, Renuj¹ mu prilazi da ga ispita.

TANTAL: Gladan sam kao vuk, imam pravu rupu u stomaku! Moram hitno da jedem!

RENUJ: A ti, Tantale?

TANTAL: Da – reče dubokim i udaljenim glasom, dok je pokušavao da se počee po glavi.

RENUJ: Mogao bih... hoću reći... želim da izaberem sopstvenu kaznu pre nego što me bogovi sami kazne, jer to im po pravu pripada i, na taj način, izbegnem najstrašniju od svih kazni – onu tvoju.

TANTAL: Ne uzimaj ovu na sebe, ona je surova i okrutna.

RENUJ: Pažljivo sam razmotrio kazne Sizifa i Prometeja, ali tvoja kazna je takođe i moja, upravo ona namenjena meni i mojoj generaciji. Kako je to moguće? Da li je reč o lišavanju? Uzdržavanju? Odricanju?

¹ U pitanju je neprevodiva igra reči. U originalu vlastito ime *Renouille* (Renuj) nastalo je izbacivanjem suglasnika *g* iz francuske imenice *grenouille* (fr. žaba), čime se dobija ime koje zvuči kao umanjenica ili izvedenica - Žabac ili Žapče. – *Nap. prev.*

TANTAL: O svo troje, o iskušenju. Ima svega, čak i kad nema ničega. Svakog dana prinuđen sam da je posmatram, iskušavan ovom trpezom preda mnom, trpezom koja zadovoljava sva čula, dok mi moji obroci jedva dopuštaju da preživim: mutna voda i bljutavo brašno. Sve to ne utoljava ni moju glad ni moju žeđ, samo budi moj apetit.

HOR: O bogovi Olimpa, da li smo svi osuđeni na Tantalove muke? Mi saosećamo sa tvojom patnjom, Tantale! Zar sam pogled na njega ne izaziva u vama glad? Zar u dubini svoga srca ne želite više nego što imate? Istinu! Ne morate je saopštiti nama, ali saopštite je samima sebi...

RENUJ: Pokušavam da sam sebi stavim ove lance, ali tvoj govor me obeshrabruje. A ovi okovi neće da se zaključaju.

TANTAL: Tako je surovo vezivati samog sebe. Ovde sam od pamtiveka, ali me uvek začude oni koji znaju da se suzdrže: pustinjaci, mistici i retki sanjari. Ne znam kako je to uopšte moguće bez pomoći samih bogova.

RENUJ: Ali upravo su mi oni tražili da požurim!

TANTAL: Nadam se da baš oni neće zaptiti lance. Ako se to desi privezaće ih na hiljade godina, kao meni. Ako hoćeš da se vežeš sam može ti pomoći tvoja božanska priroda, beskonačnost koja počiva u tebi. To je njihov zahtev, ne može se raspravljati sa bogovima! Prkosio si im i sada se spremi da snosiš posledice.

RENUJ: Ne uspevam. Daj mi još desetak... i ja treba da... dvadesetak... pobedim... tridesetak godina... iskušenja.

TANTAL: Pokušavaj ponovo, trudi se, ali znaj da je tvoje vreme ograničeno i zapamti: u svakom trenutku koji protekne, bogovi deluju. Oni te sprečavaju da zaključaš te katanice i istovremeno ih čvrsto razapinju u lance.

RENUJ: Šta da se radi, Tantale?

TANTAL: Zaista, šta da se radi? Znaš ti dobro! Imao sam odgovor, od početka smo ga imali. Priseti se, ne sagoreva materiju Prometejeva vatra, nego vatra koja gori u tebi.

HOR: Teško je privezati sebi lance.

Približavaju se Renuju.

HOR: Uhvaćen je u vrzino kolo, i što više pokušava, manje uspeva: ove karike pripadaju ljubavnicima koji se međusobno odguruju. Ipak, tantalovska kazna je već počela i priroda će neumoljivo privezati lance.

HOR peva: Jato golubova na daljinsko upravljanje,
Plaža mrtvih ljuskara,
Stampedo metalnih gazela,
Izguglana ideja,
Da, teško je Čovekom biti²!

SCENA 2 — OSLOBOĐENI TANTAL

Tantal je oslobođen. Ne znamo zašto, bogovi su po prirodi misteriozni. Lekcija? Izazov? Srećan juri po Zemlji i obre se u uličici jednog grada, sada sličnog svim gradićima sveta.

TANTAL: Konačno slobodan! Pogledaj ove izloge prenatrpane robom, svi ti proizvodi koji me mame! Hoću sve to da osetim, kušam, prisvojim!

Približava se nekoj tezgi i uzima bananu. Samo što je nije pojeo, kad ugleda prodavca potištenog izgleda kako ga posmatra.

² Adaptacija *Nojeve barke*, Serđo Endrigo (1970).